

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@stm.fi

Hankennumero: STM137:00/2019

HUS Hyvinkään sairaanhoitoalueen lausunto luonnoksesta erikoissairaanhoidon työnjaosta ja eräiden tehtävien keskittämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamiseksi

Hyvinkään sairaanhoitoalue on osa HUS:ia eli Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriä. Kasvavan alueen 200 000 asukkaan diagnostiikasta ja hoidosta vastaa Hyvinkään sairaala, joka kokonsa ja laaja-alaisen toimintansa puolesta luokitellaan keskussairaalakategoriaan. Hyvinkään sairaala on linjattu muista HUS:in kehäsairaaloista poiketen yhdeksi HUS:n 24/7 päivystävistä ja synnyttävistä sairaaloista. Linjauksen johdosta sairaalassa on ympärivuorokautinen pehmytkudoskirurginen ja ortopedinen päivystys. Vuonna 2018 Hyvinkäällä hoidettiin 1802 synnytystä, ja keskussairaalasarjassa Hyvinkään sairaala on Keski-Suomen keskussairaalan jälkeen Suomen toiseksi vilkkain synnytyssairaala. Erikoislääkäreitä koulutetaan aktiivisesti; esimerkiksi kirurgiaan talossa erikoistuu 15-20 lääkärin joukko. Tutkimustoiminta on vilkasta, ja Hyvinkään sairaala on mukana useissa HYKS:in koordinoimissa monikeskustutkimuksissa.

6 § Viiteen yliopistosairaalaan alueellisesti keskitettävä erikoissairaanhoido

”Viiteen yliopistosairaalaan tulee koota vaativat leikkaukset ja toimenpiteet, joita tehdään valtakunnallisesti vähemmän kuin 200 kappaletta vuodessa sekä menetelmät ja hoidot, jotka edellyttävät vaativaa osaamista tai voimavaroja. Asetuksen muutoksessa poistetaan nyt voimassa olevasta asetuksesta määrittely ”tai vastaavaan yksikköön”.”

Viiteen yliopistosairaalaan keskitettävien toimenpiteiden ja hoitojen osalta työnjako HUS-alueella on selkeä, toimiva ja asetuksen mukainen. Esitetty muutos 6 §:ään ei anna aiheutta muuttoa ajankohtaista työnjakoa Hyvinkään sairaalan ja Helsingin yliopistollisen sairaalan välillä.

7 § Muu keskitettävä erikoissairaanhoido

”Asetuksen luonnoksen mukaan primäärien paksusuolisyövän vähintään noin 70 kappaleen lukumäärä voidaan alittaa, jos erityisvastuualueen erikoissairaanhoidon järjestämissopimuksessa tämä katsotaan välttämättömäksi ja vain siten päivystyspisteiden välisten etäisyyksien ja väestön palvelutarpeen vuoksi voidaan turvata palveluiden kiireellinen saanti. Leikkaavassa sairaalassa tulee tällöin olla soveltuvan kirurgisen erikoisan ympärivuorokautinen päivystys ja sairaalan tulee pystyä varmistamaan toiminnan laatu, potilasturvallisuus, osaaminen sekä hoidon kokonaisuus, kuten valtakunnallisen ja alueellisen kokonaisuuden suunnittelu ja yhteen sovittaminen on päätetty tämän asetuksen 3 ja 4 §:ssä.”

”Asetus antaa yliopistosairaalalle vahvan veloitteen huolehtia alueen paksusuolen syövän hoidon laadusta sekä erityisesti potilaan ennusteen kannalta tärkeimmän eli leikkaushoidon laadusta. Koska osa paksusuolen syövästä joudutaan leikkaamaan päivystyksenä tulisi erityisvastuualueella harkita, että kaikissa laajan päivystyksen sairaaloissa pystyttäisiin pitämään yliopistosairaalan avustuksella riittävää osaa-mista tähän syöpäkirurgian osaan.”

Koolonsyöpäkirurgian keskittäminen Hyvinkäältä HYKS:iin 4/2019 lähtien on aiheuttanut merkittäviä muutoksia Hyvinkään sairaalan päivääkaiserissa leikkaustoiminnassa; sairaalan toiminta päivisin ei enää vastaa sille asetettua päivystysvelvoitetta. Elektiivisellä koolonsyöpäkirurgialla on erittäin tärkeä rooli vatsaelinkirurgisen päivystysosaamisen ylläpidossa koko leikkaustiimin ja hoitoketjun kannalta.

Hyvinkäällä on leikattu vuosittain noin 50 koolonsyöpää. Luku vastaa taudin yleistä ilmaantuvuutta maassamme, sillä Syöpärekisterin mukaan v. 2011-2015 koolonsyövän ilmaantuvuus Suomessa oli 26/100 000/v. (1). Väestön ikääntyessä koolonsyövän ilmaantuvuuden ennustetaan kasvavan 20% vuoteen 2030 mennessä (2). Noin neljännes koolonsyöivistä leikataan päivystyksellisesti kasvaimen aiheuttaman tukoksen tai verenvuodon vuoksi (3). HUS:in keskittämislinjausten jälkeen ajalla 4/2019-1/2020 Hyvinkään sairaalassa on tehty 13 päivystyksellistä koolonsyöpäleikkausta.

Koolonsyöpäkirurgian siirryttyä HYKS:iin tuli Jorvin sairaalasta ainoa koolonsyöpää elektiivisesti leikkaava yksikkö koko 1,6 miljoonan potilaan HUS:ssa. HUS-alueen väestö sekä kasvaa että vanhenee voimakkaasti: Ennusteiden mukaan vuosina 2017-2040 työikäinen väestö kasvaa 14% ja yli 65-vuotiaiden osuus 51%. Vuoteen 2040 mennessä jo noin 35% suomalaisista (1,9 miljoonaa ihmistä) saa erikoissairaanhoidon palvelunsa HUS:sta (4). Yksin Hyvinkään sairaanhoitoalueella väestön on arvioitu kasvavan 20 000 asukkaalla samaan aikaan, kun muiden keskussairaaloiden ympäriltä väestö kutistuu. Näin väkirikkaalla alueella osaamisen keskittämiseksi yhteen yksikköön on oltava vahvat perusteet, jotta potilaiden hoitoon pääsy ja alueen huoltovarmuus eivät missään tilanteessa vaarannu.

Jotta HUS-alueen erityistilanne tulisi huomioiduksi keskittämisasiäsetukseen ehdotetuissa muutoksissa, ehdotamme että asetuksesta poistetaan maininta päivystyspisteiden välisistä etäisyyksistä. Toisena vaihtoehtona on korvata ”ja”-sana ”tai”-sanalla seuraavasti: ”*päivystyspisteiden välisten etäisyyksien **tai** väestön palvelutarpeen vuoksi voidaan turvata palveluiden kiireellinen saanti*”.

Ehdotettujen muutosten vaikutukset

Vakuuttavaa tutkimusnäyttöä koolonsyöpäkirurgian keskittämisen myötä syntyvistä kustannussäästöistä tai laadun parantumisesta ei ole. Keski-Uudenmaan alueen kuntien vahva intressi on saada erikoissairaanhoidon palvelut ensisijaisesti oman alueen sairaalasta. Koolonsyövän hoito Hyvinkäällä tapahtuu tuoreen kolorektaalisyövän kansallisen hoitosuosituksen mukaisesti moniammatillisen tiimin yhteistyönä. Syöpäleikkaukset kirjataan BCB-laaturekisteriin, jolloin laadun varmistus on yhtenäistä muun HUS:n kanssa. Hyvinkään sairaalalla on laajan väestöpohjansa ansiosta vahvat edellytykset tarjota laadukasta ja oikea-aikaista koolonsyöpäkirurgiaa, jonka avulla myös sairaalan päivystysvalmius pystytään turvaamaan. Keskittämisasiäsetukseen esitetyt muutokset yhdessä lausunnossamme ehdotetuin korjauksin antavat mahdollisuuden suunnitella koolonsyöpäkirurgian keskittäminen väkirikkaalla HUS-alueella siten, etteivät syöpä- ja päivystyskirurginen osaaminen keskity liian harvoihin käsiin.

Raija Kontio, dos
HUS Hyvinkään sairaanhoitoalueen johtaja
raija.kontio@hus.fi

Anna-Maija Tapper, dos, MBA
Johtava lääkäri, HUS Hyvinkään sairaala
anna-maija.tapper@hus.fi

Viitteet

1. Kolorektaalisyövän kansalliset hoitosuositukset (HUS FICAN Southin nimeämä hoitosuositustyöryhmä 2.4.2019)
2. Heinävaara, Jäntti, Färkkilä et al.: Kolorektaalisyövän seulonta uudistuu (Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim 2019;135:1920-7)
3. Aquina, Becerra, Xu et al.: Nonelective colon cancer resection: A continued public health concern (Surgery 2017;161:1609-18)
4. Juha-Pekka Raeste: Väki hupenee lähes kaikissa maakunnissa, uusi ennuste lupaa kasvua vain neljään maakuntaan (Helsingin Sanomat 15.3.2019)